

Teatre i *streaming*

Josep R. Cerdà

Els continguts digitals són una carrera accelerada on els gèneres i formats lluiten per posicionar-se com a referents de rellevància social i cultural. Amb la recent obertura de la plataforma 3Cat a produccions d'altres institucions culturals, ha tornat a sorgir la qüestió de la poca adaptació de les arts escèniques a aquest entorn. Es tracta d'un tema que ve de lluny, i que resulta xocant quan es compara el recorregut del teatre amb el de l'òpera o la música clàssica en els mateixos canals. L'adaptació al món audiovisual és un tema crucial per garantir que les produccions d'un art efímer per naturalesa com aquest arribin a un públic més ampli i puguin preservar-se en el temps. Aquesta transició, però, presenta una sèrie de dificultats.

Una de les principals dificultats rau en la complexitat legal i contractual. Sovint, els contractes dels professionals del teatre no inclouen clàusules específiques per a l'enregistrament audiovisual i l'explotació en televisió o plataformes digitals. Quan es decideix enregistrar una obra amb finalitats d'exhibició i explotació, cal afegir (si no s'ha previst abans) addendes als contractes de tots els implicats, complicant així el procés.

Tanmateix, aquesta no és l'única pega. Hi ha una resistència cultural endèmica entre les empreses productores de teatre. Sovint, no consideren que el contingut digital pugui formar part de l'explotació de l'espectacle més enllà de la promoció de les funcions en viu. També existeix un cert romanticisme entre els professionals del teatre, que veuen l'art teatral com una experiència viscuda de manera única i inefable. Aquesta visió fa que es mostri poc interès en els enregistraments tècnicament complexos, ja que consideren que no capturen l'essència del teatre en viu.

L'òpera i els musicals varen normalitzar l'*streaming* fa anys. I durant la pandèmia, es va produir el boom. La difusió mitjançant plataformes permetia que les obres arribessin a un públic més ampli i divers, trencant les barreres geogràfiques i econòmiques que sovint limiten l'accés al teatre en viu. Aquest model de gestió eficient dels drets d'explotació audiovisual podria servir d'exemple per a les produccions teatrals.

Existeixen alguns exemples reeixits de servei per subscripció, com el National Theatre at Home a Gran Bretanya o Teatrix a l'Argentina, però d'altres estan enfocats només com a repositori per a la preservació del patrimoni. En aquest segon grup es troben els arxius d'institucions com la Teatroteca de l'INAEM, les col·leccions de teatre dins RTVE Play, el servei educatiu del TNC o l'Arxiu Lliure. En aquestes col·leccions, les filmacions de les obres teatrals són tractades com un actiu documental que permet que les obres es conservin i es puguin gaudir més enllà de les representacions en viu per part d'estudiosos i professionals del sector. La seva existència és important però se situa fora de l'àmbit del mercat cultural.

L'objectiu hauria de ser convertir aquests enregistraments en un producte desitjable. Ja sabem que no serà per a grans masses i que necessitarà suport de les institucions (com bona part del teatre en viu), però crec que hi ha prou nínxol i camp per córrer perquè puguin ser viables. El pas que ha fet 3Cat pot ser l'inici d'alguna cosa. Les aliances entre institucions culturals per penjar continguts en una sola plataforma faciliten l'accés al públic i potencien la visibilitat de les produccions. I aquestes sinergies poden crear un impacte positiu significatiu en la difusió del teatre. Tots hi sortíem guanyant.